

Penktasis tarptautinis nematerialaus kultūros paveldo festivalis „LAUKSNOS“

Liepos 8–12 dienomis Klaipėdoje vyko nuo 2017-ųjų kas du metai organizuojamas tarptautinis nematerialaus kultūros paveldo festivalis „Lauksnos“ (šiomet jau penktasis), sutraukęs daugybę tradicinės kultūros specialistų, puoselėtojų, populiariųjų, gerbėjų ne tik iš visų Lietuvos etnografinių regionų, bet ir iš užsienio šalių – Argentinos, Graikijos, Ispanijos, Italijos, Japonijos, Latvijos, Paragvajaus, Sakartvelo, Ukrainos. Visi renginiai buvo nemokami. Festivalį finansiškai rėmė Klaipėdos miesto savivaldybė ir Lietuvos kultūros taryba. Nuo 2019 m. „Lauksnas“ globoja Lietuvos nacionalinė UNESCO komisija

Reklamuodami festivalį jį organizavęs Klaipėdos etnokultūros centras pirmiausiai paaiškino žodžio „lauksnos“ reikšmę. Tai prūsiškas žodis, reiškiantis „žvaigždes“, „šviesas“. Taigi, kaip jis šį kartą švietė, kaip įvairių pasaulio šalių nematerialiųjų kultūros paveldą „Lauksnos“ pristatė?

Šiomet, kaip ir ankstesniais metais, jo dalyviai buvo kviečiami nematerialiųjų paveldą pažinti įvairiomis formomis, t. y. ne tik per muziką, šokį, folklorą, bet ir per liaudies meną. Festivalio metu vyko koncertai, teatro pasirodymai, kūrybinės dirbtuvės, parodos, diskusijos, amatų pristatymai, amatų mugė. Daug dėmesio skirta toms tradicijoms, objektams, kurie yra įtraukti į UNESCO Nematerialaus kultūros paveldo apsaugos konvencijos reglamentuojamus sąrašus bei į Nacionalinį nematerialaus kultūros paveldo sąvadą.

Pirmąją festivalio dieną (liepos 8-ąją), Mažosios Lietuvos vėliavos dieną, Klaipėdos piliavietėje vyko Mažosios Lietuvos vėliavos pakėlimo ceremonija, kino teatre „Arlekinas“ – „Lauksnų“ kino vakaras.

Liepos 9-ąją Klaipėdos etnokultūros centre dalyviai turėjo galimybę susipažinti su šiaudinių sodų rišimo tradicija, buvo atidaryta Lietuvos ir Latvijos paroda „Šiaudo švytėjimas“. Japonai (Honminoshi popieriaus gamybos tradicijos išsaugojimo asocia-

Festivalio „Lauksnos“ reklaminio plakato fragmentas

cija) pristatė Washi tradicinį japonų rankų darbo popierių, o Latvijos Lyvanų stiklo ir amatų centras supažindino su Lyvanuose puoselėjamais stiklo pūtimo amatais. Nuo 19 val. Klaipėdos pilies bokšte vyko sutartinių vakaras „Sutartinių sodas“. Koncertavo Lietuvos folkloro kolektyvai „Čiulbutė“, „Esė“ (abu iš Ignalinos), „Rags“ (Pasvalys), „Saulalė“ (Biržai), „Alsūnė“ (Moletai), „Raskila“ (Panevėžys), „Trys keturiose“, „Ratilio“ (Vilnius). Vakaro metu tame pačiame bokšte koncertavo, tradicinį lietuvių kankliavimą pristatė Lietuvos kanklininkai, Kanklių haiku atliko Yuko Yamasaki, Žemynos kanklių grupė bei Kristijonas Lučinskas.

Liepos 10–11 dienomis Teatro aikštėje šurmuliavo Tradicinių amatų miestelis, ten pat veikė atviros amatų dirbtuvės. Čia ukrainiečiai demonstravo pysanką (margučių dekoravimo tradiciją ir meną), latviai – puzuri (šiaudinių sodų rišimo tradiciją). Pavakary vyko edukacijos: „Vėtrungės uodega“ (apie Kuršių marių burvalčių vėtrunges), „Verbų rišimo tradicija Vilniaus krašte“, „Mažosios Lietuvos delmonai“ „Šiaudinių sodų tradicija Lietuvoje“.

Pavakary festivalio dalyviai sugužėjo į Klaipėdos „Meno kiemą“ (Daržų g. 10). Čia, festivalio Mažojoje scenoje, buvo pristatomas Lietuvos ir Latvijos nematerialusis kultūros paveldas. Latviai (Skanumājās muzikanti, Ziemeļmala) demonstravo muzikavimo akordinėmis, melodinėmis citromis ir Ievinš tipo diatonine armonika tradicijas. Samylų senoliai ir vaikaičiai iš Lietuvos parodė programą „Dainos iš marių dugno“, reprezentuojančią Kau-

no rajono kaimų dainavimo tradiciją. Daiva ir Evaldas Vyčiniai įtaigiai pristatė muzikavimo cimbolais tradiciją Ignalinos ir Švenčionių kraštuose, Palangos folkloro kolektyvas „Mėguva“ – programą „Gintarautojų vėjai“, kurios metu įtaigiai papasakojo apie gintaro gaudymo Lietuvos pajūryje tradiciją.

Teatro aikštėje, kur buvo festivalio Didžioji scena, tą dieną pristatytas UNESCO saugomas nematerialusis kultūros paveldas. Vakare vyko koncertai, kurių metu buvo reprezentuojama ukrainiečių muzikavimo kobza ir ratukine lyra tradicija, graikų Rebetiko tradicija (koncertavo „Atėnų rebetiko trio“), o ispanų „Peña Cultural Flamenca Torres Macarena“ pristatė garsiosios Flamenko tradiciją.

Meno kieme tą vakarą vyko tradiciniai naktišokiai, kurių šeimininkai buvo lietuvių folkloro kolektyvai „Ratilio“ ir „Jorė“.

Liepos 11-ąją, šeštadienį po pietų, Teatro aikštėje veikė ir Atviros dirbtuvės. Jų metu vyko susitikimas su žveju, buvo galimybė susipažinti su žvejyba Kuršio mariose, verbų rišimo tradicija Vilniaus krašte. Ukrainiečiai ir latviai demonstravo, kaip jų šalyse gaminami tradiciniai muzikos instrumentai, lietuviai supažindino su Mažosios Lietuvos delmonais, šiaudinių sodų rišimo tradicija Lietuvoje.

Tą pačią dieną festivalio Mažojoje scenoje taip pat buvo pristatomas Lietuvos ir

Festivalyje „Lauksnos“ koncertuoja Palangos kultūros centro folkloro kolektyvas „Mėguva“. Nuotrauka iš: <https://inx.lv/J61Tx>

Mažeikių kultūros centro folkloro kolektyvas „Alksna“ festivalyje „Lauksnos“. Agnės Kaminskaitės nuotrauka

Latvijos nematerialusis kultūros paveldas. Čia Mažosios Lietuvos atstovai papasakojo apie šio krašto maisto tradicinius skonius, vyko „Kafijos valanda“, koncertavo Klaipėdos etnokultūros centro folkloro ansambliai (beje, viso festivalio metu uostamiesčio kavinė „Raudonų plytų takas“ (Daržų g. 10) kvietė paragauti Mažosios Lietuvos kulinarinio paveldo įkvėptų patiekalų). Grojimo Peterburgo armonika ir latgalių būgneliais bubyns tradiciją tą dieną festivalio Mažojoje scenoje reprezentavo Latvijos kolektyvai „Skanumājās muzikanti“, „Duets Oscar“ ir atlikėja Ilona. Žemaičių duonininkų dainavimo tradiciją pristatė Mažeikių folkloro ansamblis „Alksna“, o programą „Skriaudžių kanklės“ parodė, su savo karšto sena muzikavimo tradicija supažindino Skriaudžių ansamblis „Kanklės“ iš Prienų. Folkloro ansamblis „Jorė“ pristatė Lietuvos pi-

(Nukelta į 56 p.)

etų (šilinių) dzūkų dainavimo ypatumus, Latvijos folklorinių šokių grupė „Dandari“ reprezentavo Rygos šokių tradiciją.

Teatro aikštėje buvusioje festivalio Didžiojoje scenoje UNESCO saugomas nematerialusis kultūros paveldas buvo pristatomas pavakary. Čia vyko spektakliai „Orlando beprotybė“, „Opera dei Pupi“, su Sicilijos lėlių teatro tradicija supažindino „Associazione Figli d'Arte Cuticchio“ iš Italijos. Koncerto metu kartvelų polifoninį dainavimą reprezentavo kolektyvas „Pherkhisa“ iš Sakartvelo, o argentiniečių Tango – „La Porteña Tango“ iš Argentinos. Festivalio svečiai iš Paragvajaus (kolektyvas „Nestor Ló y Los Caminantes“) parodė koncertą „Gvaranija– Paragvajaus sielos skambesys“.

Na o vakare vėl vyko tradiciniai naktišokiai, kuriuose šį kartą šeiminkavo „Dandari“ iš Latvijos“ ir „Jorė“ iš Lietuvos.

Paskutiniąją festivalio dieną, liepos 12-ąją, Mažojoje scenoje italai dar kartą parodė spektaklius „Orlando beprotybė“ ir „Opera dei Pupi“.

Po pietų festivalio dalyviai buvo pakviesti prie puodelio kafijos.

Nuo viršaus: koncertuoja Palangos „Mėguva“ ir Mažeikių „Alksna“. Nuotraukos iš: <https://inx.lv/J61Tf>

Festivalio renginiuose, nematerialaus kultūros paveldo pristatymuose dalyvių netrūko. Nuotrauka iš: <https://inx.lv/J61Tf>